

Sygn. akt VII U 921/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2017 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Włodzimierz Czechowicz

Protokolant: Paulina Filipkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 listopada 2017 roku w Warszawie

sprawy E. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o ponowne ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania E. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 28 czerwca 2017 r. znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 28 czerwca 2017 roku znak:

(...)w ten sposób, że do ustalenia wartości kapitału początkowego E. S. nakazuje przyjąć okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...) Oddział w W. w okresie od dnia 1 lipca 1988 roku do dnia 18 grudnia 1988 roku;

2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie;

3. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt VII U 921/17

UZASADNIENIE

W dniu 12 lipca 2017r. **E. S.** wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z dnia 28 czerwca 2017r. znak: (...)na podstawie której organ rentowy ustalił wysokość jej kapitału początkowego. Odwołująca wskazała, że organ rentowy przy wyliczaniu wysokości kapitału początkowego nie uwzględnił okresów jej zatrudnienia od 1 lipca 1988r. do 18 grudnia 1999r. oraz od 23 lutego 1989r. do 4 kwietnia 1989r. Na potwierdzenie powyższych okresów zatrudnienia odwołująca przedłożyła kopię zaświadczenia o zatrudnieniu w dowodzie osobistym oraz kopię świadectwa pracy (odwołanie k. 1-9 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 8 sierpnia 2017r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o oddalenie odwołania E. S.

na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾§ 1 k.p.c. Uzasadniając stanowisko organu rentowego działający

w jego imieniu pełnomocnik wyjaśnił, że przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego odwołującego nie uwzględniono okresów zatrudnienia od 23 lutego 1989r. do 4 kwietnia 1989r., tj. okresu pracy nakładczej w Spółdzielni (...)", gdyż odwołująca nie udokumentowała zarobków z tytułu zatrudnienia w tym zakładzie pracy. Organ rentowy nie uwzględnił również do stażu pracy odwołującej okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) od 1 lipca 1988r. do 8 grudnia 1988r., ponieważ nie został on wystarczająco udowodniony (odpowiedź na odwołanie k. 10-11 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 1 lipca 1988r. do 18 grudnia 1988r. E. S. pracowała w Przedsiębiorstwie (...) w W. na stanowisku sprzedawcy, w pełnym wymiarze czasu pracy. Wynagrodzenie odwołującej początkowo wynosiło 24.000 zł miesięcznie, następnie od 1 września 1988r. wzrosło do kwoty 29.000 zł miesięcznie. Oprócz wynagrodzenia zasadniczego odwołująca uzyskiwała dodatki stażowe, dodatki za godziny nadliczbowe i święta oraz premie. W trakcie zatrudnienia w (...) odwołująca przebywała na zwolnieniu lekarskim w okresach od 19-21 lipca 1988r., 1-9 i 22-24 sierpnia 1988r., oraz 5-8 i 10-12 października 1988r. Stosunek pracy ustal w związku z porzuceniem pracy przez odwołującą (umowa o pracę z 01.07.1988r., zakres czynności, lista płac, świadectwo pracy - akta osobowe E. S. k. 19 a.s., kopia dowodu osobistego k. 11 a.r., zeznania odwołującej k. 25 a.s.).

W okresie od 23 lutego 1989r. do 4 kwietnia 1989r. E. S. była zatrudniona w Spółdzielni (...) w W., gdzie wykonywała pracę chałupniczą za wynagrodzeniem w systemie akordowym. Odwołująca zajmowała się tworzeniem teczek dokumentów z klisz rentgenowskich (kopia świadectwa pracy k. 8 a.r., zeznania odwołującej k. 25 a.s.).

W dniu 7 marca 2017r. E. S. wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego. Do wniosku odwołująca załączyła kwestionariusz zawierający informacje o okresach składkowych i nieskładkowych oraz dokumenty celem potwierdzenia okresów zatrudnienia (wniosek o ustalenie kapitału początkowego z załącznikami k. 1-12 i 13 a.r.).

Po przeprowadzeniu postępowania zainicjowanego powyższym wnioskiem odwołującej Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał w dniu 28 czerwca 2017r. decyzję znak: (...), na podstawie której ustalił jej kapitał początkowy w wymiarze 30.848,40 zł. Do ustalenia kapitału początkowego organ rentowy przyjął okresy składkowe w wymiarze 4 lat i 4 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 4 lat i 3 miesięcy oraz podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 64,59 zł. Ponadto w uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że nie uwzględnił okresów zatrudnienia odwołującej od 1 lipca 1988r. do 18 grudnia 1988r. i od 23 lutego 1989r. do 4 kwietnia 1989r., gdyż nie zostały wystarczająco udowodnione (decyzja ZUS z 28.06.2017r. k. 23-24 a.r., załączniki dot. wyliczenia kapitału początkowego k. 21-22 i 25-26 a.r.).

E. S. odwołała się od powyższej decyzji, inicjując niniejsze postępowanie (odwołanie k. 2-9 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o dokumentację załączoną do akt sprawy i akt organu rentowego oraz w oparciu o zeznania odwołującej E. S.. Wszystkim zebrany w sprawie dowodom Sąd dał wiarę w całości, gdyż ich treść nie budziła zastrzeżeń co do ich wiarygodności i nie była kwestionowana przez strony postępowania. W tych okolicznościach Sąd uznał zgromadzony w sprawie materiał dowodowy za wystarczający do wydania rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie E. S. od zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych było częściowo zasadne.

Zgodnie z treścią art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1383) ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 ustawy, pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia, ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art. 173 ust. 3).

W myśl art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (art. 174 ust. 2).

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (art. 174 ust. 3).

W myśl art. 53 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS emerytura wynosi:

- 1) 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz
 - 2) po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych,
 - 3) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych
- z uwzględnieniem art. 55.

Spór w niniejszej sprawie koncentrował się wokół obliczenia kapitału początkowego odwołującej. E. S. nie zgodziła się z wyliczeniami organu rentowego, który nie uwzględnił do jego ustalenia okresów jej zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w W. od 1 lipca 1988r. do 18 grudnia 1988r. oraz w Spółdzielni (...) w W. od 23 lutego 1989r. do 4 kwietnia 1989r., wskazując, że okresy te nie zostały wystarczająco udowodnione. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy badał, czy istnieje możliwość uwzględnienia powyższych, spornych okresów zatrudnienia przy ustaleniu wysokości kapitału początkowego odwołującej.

Regulacje określające dowody dopuszczalne przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r.

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. nr 237, poz. 1412). Zgodnie z § 21 ww. rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Z kolei zgodnie z § 22 ust. 1 rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy

o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

- 1) legitymacja ubezpieczeniowa;
- 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Zważyć przy tym należy, że w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom. Według art. 473 § 1 k.p.c. w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przed sądem przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i z przesłuchania stron. Ten wyjątek od ogólnych zasad, wynikających z art. 247 k.p.c., sprawia, że każdy istotny fakt (np. taki, którego ustalenie jest niezbędne do przyznania ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury), może być dowodzony wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 4 października 2007 r. I UK 111/07). Oznacza to, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być wprawdzie udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, jednakże zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 9 stycznia 1998r. II UKN 440/97 i z 4 lipca 2007r. I UK 36/07, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 30 października 2013r. III AUa 269/13).

W oparciu o powyższe Sąd Okręgowy podjął próbę uzyskania dokumentacji osobowej odwołującej w celu poczynienia ustaleń w zakresie jej zatrudnienia. W związku z tym Sąd zwrócił się do przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w W., będącego następcą prawnym (...), o udostępnienie dokumentacji osobowej E. S. z okresu jej zatrudnienia w ww. przedsiębiorstwie w okresie od 1 lipca 1988r. do 18 grudnia 1988r.

W oparciu o uzyskane dokumenty Sąd uznał ten okres zatrudnienia odwołującej za udowodniony. Uzyskana przez Sąd dokumentacja osobowa odwołującej, w tym m. in. umowa o pracę, informacje o rozwiązaniu stosunku pracy, decyzje pracodawcy dotyczące określenia wynagrodzenia czy też tabela wynagrodzeń w ramach karty przebiegu zatrudnienia uzyskanych przez odwołującą w toku zatrudnienia pozwoliła ponad wszelką wątpliwość uznać, że odwołująca była zatrudniona w ramach działalności ww. przedsiębiorstwa. Dokumentacja potwierdza moment rozpoczęcia i zakończenia zatrudnienia odwołującej

i wysokość uzyskiwanego przez nią wynagrodzenie, a także fakt, że odwołująca była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy. Okoliczności te wynikają również z zeznań odwołującej, których treść korespondowała z danymi wynikającymi z ww. dokumentów.

Stąd też w ocenie Sądu powyższy okres podlegał zaliczeniu do stażu pracy odwołującej jako składkowy, z wyłączeniem ustalonych przez Sąd okresów nieskładkowych. Z karty przebiegu zatrudnienia wynika bowiem, że odwołująca otrzymała zasiłek chorobowy w lipcu, wrześniu

i listopadzie 1988 roku oraz w styczniu 1989r. Informacje te korespondują z widniejącymi w prawym górnym rogu tabeli adnotacjami, w których wskazano, że odwołująca przebywała na zwolnieniu lekarskim w okresach od 19-21 lipca 1988r., 1-9 i 22-24 sierpnia 1988r., oraz 5-8 i 10-12 października 1988r. Te okresy podlegają zaliczeniu do stażu pracy odwołującej jako okresy nieskładkowe. Nie zmienia to jednak faktu, że w oparciu o powyższą dokumentację można uznać omawiany, sporny okres zatrudnienia odwołującej jako podlegający uwzględnieniu przy ustaleniu wysokości kapitału początkowego, co prowadziło do uznania odwołania E. S. za częściowo zasadne.

Jednocześnie Sąd nie miał podstaw do uwzględnienia żądania odwołującej w zakresie uwzględnienia przy obliczaniu kapitału początkowego okresu jej zatrudnienia w Spółdzielni (...) w W. od 23 lutego 1989r. do 4 kwietnia 1989r. Z uzyskanych przez Sąd informacji wynikających załączonego do akt rentowych świadectwa pracy wystawionego przez ww. pracodawcę, a także zeznań odwołującej, wynika, że w powyższym okresie zatrudnienia odwołująca wykonywała pracę chałupniczą. Okres zatrudnienia przy pracy chałupniczej kwalifikuje się zaś jako okres składkowy pracy nakładczej, a więc zgodnie z art. 6 pkt 2 ust. 11 ustawy emerytalnej. W myśl tego przepisu za okres składkowy uważa się m. in. okres wykonywania na obszarze Państwa Polskiego pracy nakładczej:

- a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki,
- b) przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia z tego tytułu,

Jeżeli w tych okresach osoba wykonująca taką pracę uzyskiwała wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy obowiązującego najniższego wynagrodzenia, określonego na podstawie przepisów Kodeksu pracy. Powyższe oznacza, że uwzględnienie omawianego okresu zatrudnienia odwołującej wymagało poczynienia ustaleń w zakresie wysokości miesięcznego wynagrodzenia uzyskiwanego przez odwołującą w związku z wykonywaną przez nią pracą chałupniczą. Takiej możliwości na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednak nie było. Prócz wspomnianych wyżej dowodów w postaci świadectwa pracy i zeznań odwołującej, z których nie sposób było uzyskać jakichkolwiek informacji w zakresie wynagrodzenia odwołującej w tym spornym okresie zatrudnienia,

Sąd nie dysponował żadnym innym źródłem wiedzy odnośnie tego, jaki był faktyczny dochód odwołującej. Z udzielonych przez odwołującą wyjaśnień wynikało, że mimo jej starań

o uzyskanie swoich akt osobowych z archiwów nie była w stanie otrzymać stosownych dokumentów, na podstawie której można by ustalić wysokość wypłaconego jej wynagrodzenia w okresie od 1 lipca 1988r. do 18 grudnia 1988r., natomiast Sąd nie posiadał informacji, gdzie stosowna dokumentacja może się znajdować. Niemożność ustalenia, czy należne odwołującej wynagrodzenie było równe lub wyższe połowie obowiązującego w tych okresach najniższego wynagrodzenia skutkuje niemożnością potraktowania omawianego okresu zatrudnienia jako okresu składkowego, a tym samym zaliczenia go do ogólnego jej stażu pracy i uwzględnienia przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał odwołanie E. S. za częściowo zasadne w zakresie, w jakim domagała się uwzględnienia okresu zatrudnienia od 1 lipca 1988r. do 8 grudnia 1988r. w (...). W konsekwencji w powyższym zakresie Sąd zmienił skarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,

o czym orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. W pozostałym zakresie odwołanie E. S. jako niezasadne podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., o czym Sąd orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku.

W punkcie 3 wyroku Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej o braku odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w wypłacie świadczenia. Zakwalifikowanie okresu zatrudnienia odwołującej w (...) jak podlegającego uwzględnieniu przy ustalaniu kapitału początkowego było możliwe w oparciu o dowody z dokumentów, którymi organ rentowy na dzień wydania zaskarżonej decyzji nie dysponował.